

[Paabsl.]

Som et eksempel på ændring af formålet kan jeg nævne et legat fra det 17. århundrede, hvis indtægter skulle anvendes til hjælp for fattige medborgere her i byen under indkvartering. Da dette formål efterhånden praktisk talt forsvandt, gav man tilladelse til, at årsindtægten anvendtes til andre formål, f. eks. til bespisning af fattige børn.

Ligeledes er det blevet godkendt under udtrykkelig henvisning til legatstifterens formål, at et legat fra ca. 1720, der var tillagt degnen i Hellevad, berøvedes denne og henlagdes til vajsenhuset i Tønder. Det sidste tilfælde blev forelagt domstolene og blev godkendt af Højesteret.

Det ledende synspunkt har imidlertid altid været dette, at man skulle komme legatstifterens vilje så nær som muligt og løse spørgsmålet i legatstifterens ånd. Dette synspunkt har man opgivet her. Det er i bedste fald højst usikkert, om opretterne af familiefideikommisserne ville være gået med til en ophævelse af fideikommisset, selvom de havde kunnet forudse den inflationsmæssige udvikling, som er sket, og den deraf følgende forringelse af kapitalen. Højest sandsynligt ville de vel foretrække, at der også i fremtiden sikres den berettigede en besæden årlig indtægt til underhold eller uddannelse, fremfor at kapitalen, sådan som det nu vil ske, splittes og forbruges. Jeg mener, det ville være rigtigt, at man også i fremtiden holdt sig indenfor rammerne af justitsministeriets hidtidige praksis, således at opretternes vilje skete fyldest i det omfang, det er praktisk muligt og forsvarligt.

Ved lovforslagets første behandling gav jeg udtryk for den betænkelighed, at der kunne opstå vanskeligheder ved afgrænsningen overfor familielegater, og denne betænkelighed, der ikke er blevet mindre under udvalgsbehandlingen, har også professor Borum i den afhandling, jeg nævnte før, givet udtryk for. Jeg vil med den højtærede formands tilladelse ganske kort citere, hvad han anfører herom. Professor Borum skriver:

„Uanset at man har haft den mest fremragende juridiske bistand ved definitionen i § 2 af begrebet familiefideikommiss, skal afgrænsningen overfor de familielegater, hvortil bestemte familier har fortrinsret, nok komme til at volde vanskeligheder i praksis.“

Af en kollega er jeg blevet gjort opmærksom på et familielegat af betydelig størrelse, som efter lovforslagets definition — hvad også den højtærede justitsminister erkender — falder ind under loven, uanset at det betegner sig som et familielegat; afløsningen af dette legat vil — også efter den højtærede justitsministers opfattelse — volde megen tvivl og højst sandsynligt give anledning til retssager.

Vi kan tiltræde ændringsforslagene og vil stemme for dem. Jeg skal ikke opholde mig ved de foreslåede ændringer af mere formel art med hensyn til tidsfrister o. lign., men blot nævne, at det må betragtes som et betydeligt fremskridt, at afgiften ved overgang til fri ejendom foreslås fastsat til 2½ pct. i stedet for 4 pct. Efter min opfattelse ville det være ganske urimeligt, om staten skulle have 4 pct., en afgift, der i mange tilfælde ville lægge beslag på et års indtægt, så meget mere som der i årenes løb toldes stærkt af disse kapitaler gennem både skatter og afgifter.

Af egentlige familielegater betales der naturligvis indkomstskat, men der betales ingen formueskat af legatkapitalen således som ved familiefideikommiss. Jeg vil dog i denne forbindelse gerne sige, at jeg mener ikke, at skattemæssig og afgiftsmæssig behandling med nogen rimelighed kan føre til ophævelse af familiefideikommiss. Hvis man mener, at disse bliver skattemæssigt urimeligt behandlet, må vejen være den at ændre skattelovgivningen på dette område, og det er der formentlig ingen der er tilhænger af.

Jeg vil gerne udtrykke min tilfredshed med, at det gennem ændringsforslaget til § 9 og gennem justitsministeriets bemærkninger, som er optrykt i udvalgets betænkning, er blevet stærkt præciseret, at afgørelsen af egentlige retsspørgsmål henhører under domstolene. Vi mener af principielle grunde ikke, man bør skride til afløsning af pengefideikommisserne, men det vil jo ske også uden vor bøn og kan ikke påkalde de største lidenskaber hos mig, og når det skal ske, mener jeg stort set, at man har fundet den rigtige løsning i det foreliggende lovforslag.

Der er dog en enkelt ting, som har voldt mig nogen tvivl, nemlig om de frigivne kapitaler ikke burde være særeje. Så længe fideikommisset bestod, behandlede det som